

Motion till riksdagen 2009/10:So531

av **Eva-Lena Jansson m.fl. (s)**

Bröstcancer

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mammografi, kallelse och information samt nationella behandlingsriktlinjer.

Motivering

Varje dag, året runt, insjuknar mellan 15 och 20 kvinnor i bröstcancer, den vanligaste cancerformen hos kvinnor. Vad som är avgörande för ett bra behandlingsresultat och möjlighet till bot, är en tidig upptäckt av sjukdomen. Därför är möjligheten till hälsoundersökning med mammografi en oerhört viktig faktor för att kunna påbörja en behandling i tid. Ju tidigare sjukdomen upptäcks desto bättre. Alla kvinnor mellan 40 och 74 år ska, enligt Socialstyrelsens rekommendationer, erbjudas mammografi med ca 1,5–2 års mellanrum. Dessvärre finns det fortfarande landsting som ännu inte klarat av att nå den målsättningen för grupperna 40–49 samt 69–74 år, något som vi menar riskerar kvinnors hälsa eftersom det motverkar en tidig upptäckt av bröstcancer. Att kvinnor inte får tillgång till denna viktiga del av hälsoundersökningen – mammografi – på grund av bostadsort kan inte vara förenligt med en generell och rättvis sjukvård. När vi dessutom vet att medellivslängden för kvinnor i Sverige är ca 83 år, så borde det vara självklart att kvinnor över 69 år får erbjudande om mammografi.

Nationella behandlingsriktlinjer

Att kunna få en likvärdig vård av god kvalitet, oavsett bostadsort och landsting, är något som vi alla förväntar oss ska fungera. Dessvärre visar det sig att både behandlingar och läkemedel samt bemötande av patienter varierar, något

Fel! Okänt namn på

som inte kan anses som tillfredsställande ur vare sig folkhälso- eller rättviseperspektiv. Att det sker en lokal överprövning av behandlingsriktlinjer kan knappast vara önskvärt vare sig från patientsäkerhetssynpunkt eller aspekten likvärdig vård.

Kallelse till mammografin

Landstingens kallelse till mammografin hörsammas av drygt 80 procent av de kallade kvinnorna, medan knappt 20 procent väljer att avstå från denna viktiga undersökning. Det finns inte bara en förklaring till att så många kvinnor avstår från mammografi. Cancerfondens undersökning visar att ekonomiska och sociala faktorer spelar in för vilka kvinnor som går på mammografiundersökningen. Idag kostar det mellan 80 och 200 kr för en undersökning beroende på vilket landsting man tillhör. Att tillämpa olika taxa i olika delar av landet för samma undersökning står naturligtvis de olika landstingen fritt. Det borde dock vara av intresse från nationell synpunkt att granska om just kostnadsaspekten är den avgörande för att en stor grupp kvinnor avstår från undersökningen.

Hur kallelse till mammografin är utformad kan också ha en inverkan på antalet kvinnor som inte deltar. Därför är det viktigt att kallelsen innehåller kortare information på fler språk än svenska, i syfte att nå kvinnor med utländsk bakgrund.

Och när det gäller att de rekommenderade tidsintervallerna för att kallas, 18–24 månader, är det viktigt att dessa inte heller äventyras vid upphandling av mammografiundersökningar hos privata aktörer. Bara det faktum att det finns fall där just kallelsen inte skett förrän efter 36 månader, och att fallet har en tydlig koppling till att mammografiundersökning överförts till privat vårdbolag, är oerhört allvarligt. Kvalitet och säkerhet måste komma i första hand.

Information och behandlingsplan

Om en kvinna får diagnosen bröstcancer är det viktigt att diagnosen också är skriftlig, precis som den kommande handlingsplanen ska vara skriftlig och individuell för att kvinnan ska kunna ta del av informationen på ett bra sätt. Behandlingsplanen bör innehålla information om att kvinnan ska få rehabilitering efter avslutad behandling. Även här är det viktigt att informationen kan ges på annat språk än svenska alternativt i punktskrift. Också rätten till att få en förnyad medicinsk bedömning ska ingå i den information som ges till kvinnor som fått en diagnos.

Samtidigt är det naturligtvis viktigt att alla kvinnor får informativ kunskap om bröstcancer. Genom den årliga kampanjen Rosa bandet, som anordnas av Cancerfonden i oktober, uppmärksammas kvinnor om vikten av att själva göra en regelbunden undersökning av sina bröst.

Detta borde man också kunna informera om på landets vårdcentraler. För även om Rosa bandetkampanjen får ett stort genomslag så når den inte alla

Fel! Okänt namn på

kvinnor. Genom att landstingen tillhandahåller informationsmaterial, på fler språk än svenska, om vikten av självundersökningar skulle förmodligen många fler tidiga upptäckter av bröstcancer göras. Att även kvinnor med funktionshinder som begränsar syn eller hörsel får en godtagbar information måste också säkerställas.

Stockholm den 30 september 2009

Eva-Lena Jansson (s)

Agneta Gille (s)

Kerstin Engle (s)